

Toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Louis Michel verwelkomt in 2001 Mugabe in Brussel, om te praten over Congo. © epa

'Emotioneel is Mugabe (hier tijdens de jaren zeventig) nog steeds een kind. Hij zat altijd met zijn neus in de boeken en heeft dus nooit vrienden gehad.' © ap

verslaafd aan macht

zelfs een oogje dicht, toen Mugabe in 1983 een speciale legerbrigade opdracht gaf vele duizenden leden van de Ndebele-stam in het zuiden van Zimbabwe uit te moorden. De Ndebele vormden de belangrijkste oppositie tegen de Shona-regering van Mugabe. Toch waren zijn bedoelingen aanvankelijk goed, meent Holland. Maar Mugabe was erg naïef en ongeschikt voor de politiek. Hij begreep er maar weinig van. Zelf had hij ook geen ambitie in die richting. Hij wilde leraar worden. Krachten binnen Zanu-PF wilden hem echter graag als leider, vanwege zijn altijd elegante voorkomen en zijn intellect. Mugabe bezit zeven universitaire titels. 'Maar hij is geen sterke persoonlijkheid', zegt zijn biografe. 'Hij is erg onzeker en heeft een dunne huid. Emotioneel is hij nog een kind. Hij zat altijd met zijn neus in de boeken en heeft nooit vrienden gehad. Hij heeft dus ook nooit een sociale intuïtie ontwikkeld.' Als kind al was Mugabe niet in staat compromissen te sluiten. Hij was daarom altijd alleen. Nooit speelde hij met andere kin-

deren. Lezen was het enige wat hij deed. Mugabe's jeugd was ronduit ongelukkig. Zijn favoriete broer stierf jong, waarna zijn vader het gezin in de steek liet. Zijn moeder was depressief en zag de slimme Mugabe als een heilig kind, voorbestemd voor grote daden. Het Ierse, katholieke hoofd van zijn school, Jerome O'Hea, nam de kleine Mugabe onder zijn hoede. De man werd een vaderfiguur voor de jongen, en onderwees hem. Dit verklaart volgens Holland de permanente identiteitscrisis waarin Mugabe zich bevindt. Enerzijds heeft hij tot op de dag van vandaag het Brits democratisch ideaal van O'Hea in zijn hoofd. Daarom houdt hij bijvoorbeeld zo sterk vast aan het principe van verkiezingen. Anderzijds zet hij zich juist enorm af tegen zijn voormalige kolonistoren en ziet hij in zichzelf het heilige kind, de almachtige Afrikaanse koning, die zijn moeder van hem maakte. Iemand dus die verkiezingen niet verliest. 'Alleen God kan mij doen aftreden', zei hij afgelopen zondag nog. Het gebrek aan vrienden en aan

emotionele ontwikkeling zette zich voort in Mugabe's latere leven. In de gevangenis bijvoorbeeld vluchtte hij opnieuw in boeken, om zo zijn verdriet en woede over de dood van zijn zoon te onderdrukken. Zijn emotionele onderontwikkeling maakt volgens Holland dat Mugabe niet om kan gaan met af-

'Zijn automatische reactie op afwijzing is wraak'

wijzing, kritiek, vernedering of teleurstelling. Zijn natuurlijke reactie daarop is wraak. De massamoord op de Ndebele begin jaren tachtig was het eerste teken daarvan. 'De Zuid-Afrikaanse apartheidregering deed pogingen hem te liquideren', legt Holland uit. 'Hierop reageerde Mugabe furieus. Hij besloot in zijn ongelimiteerde woede dan maar meteen al zijn vijanden uit te moorden.'

En zo werden de aanvallen op blanke boeren, die begonnen aan het einde van de vorige eeuw, ingeleid door de steun van die blanke gemeenschap aan de oppositiebeweging MDC van Morgan Tsvangirai - de man die zijn partij afgelopen weekend terugtrok uit de verkiezingen. 'Die steun aan de MDC raakte Mugabe diep, na al zijn toenaderingspogingen tot diezelfde boeren', zegt Holland. Momenteel is Mugabe echter woedender dan ooit, denkt zij. 'Hij weet dat hij de verkiezingen van drie maanden geleden heeft verloren. Het is een soort definitieve afwijzing, waarvoor hij nu wraak wil nemen op iedereen die tegen hem heeft gestemd.' Met geld heeft het niets te maken, weet Holland zeker. 'Mugabe is geen materialistisch man. Hij is slechts verslaafd aan macht. En hij heeft het gevoel dat hij, als een Afrikaanse koning, het recht heeft tot aan zijn dood het land te regeren.' De huidige houding van de internationale politiek is daarom gevaarlijk, vervolgt de schrijfster. Zijn moeder werd bijna honderd, en de 84-jarige Mugabe ziet er

zelf ook nog gezond uit. 'Als hij nog langer aanblijft, kan het geweld volledig escaleren. Mugabe heeft het gevoel dat hij niets meer te verliezen heeft, en aan mensenlevens hecht hij niet. Hij gaat letterlijk over lijken. Het is buitengewoon stom om alle diplomatieke banden met zo'n gevaarlijke man af te snijden.' Het beste wat de internationale politiek zou kunnen doen is, volgens Holland, een symbolische arm om Mugabe heen slaan, als een bezorgde ouder om een opstandig kind. 'Je moet zorgen dat hij juist wel weer wat te verliezen heeft.' Vooral Groot-Brittannië heeft hierin een belangrijke rol, als oud kolonisator en centraal mikpunt van Mugabe's woede. 'De internationale politiek moet haar trots opzij zetten en proberen Mugabe opnieuw met respect tegemoet te treden. Er moet naar hem worden geluisterd. Door hem te isoleren en te veroordelen maak je hem alleen maar kwader. Iedereen wijst hem momenteel immers af. En dat zal veel Zimbabwanen, ook in de toekomst, het leven kosten.'